

הכנסת

**צוות הייעוץ המשפטי
לוועדת הפנים והגנת הסביבה
(ביטחון פנים)**

כ"ה בתמוז התשע"ו
31 ביולי 2016

לכבוד

חברי ועדת הפנים והגנת הסביבה

נכבדי,

הנדון: הצעת חוק המשטרה (תיקון מס' 9).

לקראת ישיבת הוועדה הצפויה להתקיים ביום כ"ו בתמוז התשע"ו (1 באוגוסט 2016) בהצעת החוק שבנדון, מוגשת בזאת סקירה בנושא.

הקצאת שוטרים בתשלום – רקע

1. סוגיית סמכותה של המשטרה להקצות שוטרים לטובת אבטחת אירועים תמורת תשלום הוסדרה עוד בפקודת המשטרה המנדטורית.

2. בשנת 2005, כשנחקק חוק המשטרה, במסגרתו הועברו נושאים שונים מפקודת המשטרה המנדטורית לחוק החדש, התבקשה הכנסת לחוקק מחדש גם את הסעיף המסדיר את הקצאת השוטרים בתשלום, ובתוך כך להרחיבו גם לעניין אבטחת פעולות אכיפה או גבייה של רשויות ציבוריות.

3. דעתה של הוועדה לא הייתה נוחה מההסדר, ולכן הוא נקבע תחילה כהוראת שעה לשנה וחצי. במהלך תקופה זו, גובש הסדר מקיף יותר, המתווה את שיקול דעתה של המשטרה בהקצאת שוטרים וכולל גם מנגנוני ערר על החלטותיה. הסדר זה נחקק בשנת 2008 כהוראה קבועה בחוק המשטרה.

4. לפי הוראות החוק כיום, קצין משטרה מוסמך ראשי להקצות שוטרים לסוגי פעולות ואירועים שקבועים בפקודות המשטרה. הפעולות והאירועים הקבועים כיום בפקודות המטה הארצי כוללים:

- עבודות בדרך שבהן לא ניתן להסתפק בהצבת תמרור זמני.
- סגירה זמנית של כביש בנסיבות שבהן לא ניתן להסתפק בהצבת תמרור זמני.
- ליווי מטען חורג בגביש.

- אירוע תרבות
- אירוע בידור.
- פעולות המתקיימות באזור בילוי מגודר הפועל לזמן קצוב.
- אירוע ספורט.
- יריד או פסטיבל.
- "אירוע חריג".

5. כאמור, במסגרת התיקון לחוק, נוספה גם האפשרות להקצות שוטרים בתשלום לשם ביצוע פעולות אכיפה וגבייה של רשויות ציבוריות. הרשויות הציבוריות מנויות בתוספת לחוק, וכוללות, בין היתר, את רוב משרדי הממשלה, הרשויות המקומיות, רשות המסים, חברת החשמל, ועוד.

6. בנוסף, קובע החוק עצמו סוגי אירועים שבהם לא ניתן להקצות שוטרים בתשלום: אירועים ממלכתיים בעלי חשיבות לאומית; אסיפות, תהלוכות והפגנות; ואירועים שלא נדרשת בהם הפעלת סמכויות שוטר. בנוסף, אין להקצות שוטרים בתשלום לאירועים שכוללים הפרת חוק.

7. החוק מתווה את שיקול דעתו של הקצין המוסמך. עליו להשתכנע כי נוכח היקפם, טיבם ומקומם של האירוע או הפעולה יש מקום להקצות תשלום, ועליו לשקול, בין היתר, את השיקולים האלה:

- א. האפשרות להשתמש בחלופות אחרות.
- ב. מאפייניהם הפרטיים או הציבוריים של האירוע או הפעולה, ובכלל זה האם הם מיועדים לציבור מסוים או למטרות רווח.
- ג. השלכות האירוע או הפעולה על פעילות המשטרה ועל השוטרים.

8. עקרונות אלה נקבעו בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון בבג"ץ 5009/97 חברת מולטימדיה בע"מ נגד משטרת ישראל, שבו נקבעו הקווים המנחים לסוגיית הקצאת השוטרים בתשלום.

9. בנוסף, נקבע בחוק מנגנון המאפשר לפנות למפקד המחוז בבקשה לעיון חוזר בהחלטת הקצין המוסמך בעניין הקצאת שוטרים בתשלום. על החלטת מפקד המחוז ניתן להגיש ערר בפני ועדת ערר שמינה השר לביטחון הפנים, בראשה עומד ראש אגף המבצעים במשטרת ישראל, וחברים בה נציג לשכת עורכי הדין ואדם בעל תואר אקדמי במינהל עסקים, כלכלה או חשבונאות ובעל ניסיון ניהולי. על החלטת ועדת הערר ניתן לערער בפני בית המשפט לעניינים מינהליים.

הצעת החוק המונחת על שולחן הוועדה

10. הצעת החוק המונחת על שולחן הוועדה עוסקת בזהותו של הקצין המוסמך לאשר הקצאת שוטרים בתשלום.

11. במהלך דיוני ועדת הפנים והגנת הסביבה בהצעת החוק שהסדירה את הנושא בשנת 2007, **סברה הוועדה כי נוכח הנטל הכלכלי שיש בהקצאת השוטרים בתשלום והצורך בראייה כוללת של המדיניות המשטרית, יש לקבוע כתובת ברורה לגופים שמעוניינים בהקצאת השוטרים.**

12. בסופו של דבר, כפשרה, נקבע כי דרגת הקצין המוסמך תהיה נמוכה יחסית, **פקד ומעלה**, אך לשם שמירה על עקרון הוודאות של הגופים המעוניינים בהקצאת שוטרים, נקבע בחוק במפורש כי הקצין המוסמך יהיה **ראש משרד סיוור** שהוסמך על ידי ראש אגף המבצעים במשטרת ישראל. נעיר כי משרדי סיוור קיימים בתחנות משטרה ברחבי הארץ, כך שהבקשות מוגשות לקצין המוסמך מהתחנה הרלוונטית.

13. בהצעת החוק המונחת על שולחן הוועדה **מוצע לבטל את הדרישה שהקצין המוסמך יהיה ראש משרד סיוור.**

14. משמעות הדבר היא ביטול העיקרון שעליו עמדה הוועדה בשנת 2007, ולפיו יש צורך בקביעת כתובת במשטרה. לעמדתנו, **הדבר עלול לפגוע במארג האיזונים עליו מבוסס ההסדר הקיים בחוק.**

15. מדברי ההסבר להצעת החוק עולה כי בקשת המשטרה לשינוי נובעת מכך שבמבנה הארגוני שלה, ייתכן שבמקרים מסוימים תעדיף להעניק את הסמכות לבעלי תפקידים אחרים, המקבילים לראשי משרד הסיוור ביחידותיהם. ואולם, מהנוסח המובא לאישור הוועדה עולה כי ניתן יהיה להסמיך כל קצין בדרגת פקד ומעלה, ללא קשר לתפקידו.

16. לעמדתנו, **אם יש צורך בהסמכת גורמים נוספים, יש לציין זאת במפורש, ולא להותיר את הנוסח הכללי המוצע בהצעת החוק.**

בברכה,

הייעוץ המשפטי לוועדה